

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dogovorjeno sodišče (§ 104 jur. pr.) ni, da bi moralo biti označeno imenoma.

V pogodbi med gledališkim ravnateljem B. in igralcem M. sta stranki glede sodne pristojnosti za spore iz te pogodbe določili, da je pristojno okrajno sodišče vsakokratnega domovališča ravnatelja B. Ker je igralec M., ki se je bil s to pogodbo angažiral ravnatelju za zimske predstave v Ljubljani in za poletne predstave v Francovem, dne 13. novembra 1901 pogodbo enostransko razrušil in zapustil Ljubljano, sprejemši nov engagement v Libercih, vložil je v Ljubljani bivajoči ravnatelj B. pri okr. sodišču v Ljubljani proti njemu tožbo na izpolnitev pogodbe.

Tožbo je okrajno sodišče radi nepristojnosti »a limine« zavrnilo, ker toženec svojega rednega domovališča nima v Ljubljani in pristojnost tega okr. sodišča tudi sicer ni utemeljena: niti v določbi §-a 88 odst. 1. jur. pr., kajti ni dogovora, da je z ustanovitvijo kraja izpolnitve ustanovljena tudi pravica, tožiti v tem kraju; niti po §-u 104 ibid., kajti iz določbe tega paragrafa, da se stranke smejo podvreči sodišču, ki je samo na sebi nepristojno, izhaja, da se mora sodišče, katero naj se dogovori, imenoma navesti, kajti sicer se ne dá presojati, če je dotično sodišče samo na sebi nepristojno.

C. k. deželno rekuržno sodišče v Ljubljani je vsled rekurza tožnikovega s sklepom od 12. decembra 1901, opr. št. R III 246/1-1 sklep prve stopinje razveljavilo in zaukazalo rešitev tožbe ne glede na razloge, s katerimi se jo je bilo zavrnilo.

Razlogi.

Rekuržno sodišče ne more pritrditi mnenju sodišča prve stopinje, da bi stranke mogle dogovoriti samo imenoma označeno sodišče, ker za tako utesnjujočo razlago ne govori niti besedilo, niti načelo predpisa §-a 104 jur. pr., temveč je po tem predpisu smatrati tak dogovor za zadosten, ki z gotovostjo iz-

reče, kateremu, če tudi ne po imenu označenemu sodišču se hočete stranki podvreči. Ako je po mnenju prvega sodišča imenska oznamba dogovorjenega sodišča zato potrebna, da je moči presoditi, če sta se stranki podvrgli sodišču, ki je samo na sebi nepristojno, treba je temu pripomniti, da je za presojo pristojnosti merodajen čas vložene tožbe, in da prorogacija postane aktualna samo takrat, kedar je poklicano sodišče za časa vložene tožbe samo na sebi nepristojno, če tudi je bilo poprej kedaj, ali pa za časa dogovora samo na sebi pristojno.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 14. januarja 1902 št. 406 potrdilo odločbo rekurznega sodišča iz njegovih razlogov.

I. K.

b) Nična je vročitev sodnega rešila v slovenskem jeziku, če se kasneje upravnim potom dožene, da bi bilo moralo biti izdano v nemškem jeziku. Moč nadzorstvene pritožbe.

Ivan P. iz Ljubljane je hotel svojim trem ned. otrokom podariti vsakemu 2000 K in te odpravščine vknjižiti na svojih posestvih. Zato je pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani kakor nadskrbstvenem oblastvu dne 4. avgusta 1898 s slovensko vlogo prosil, da naj se otrokom postavi kurator »ad actum«.

Okrajno sodišče je s slovenskim sklepom z dne 5. avgusta 1898 imenovalo kuratorjem K-a in s slovenskim sklepom z dne 2. septembra 1898 odobrilo slovensko darilno pogodbo v zgoraj označenem zmislu ter zaukazalo nje zavarovanje pri posestvih očeta, daritelja Ivana P. To se je tudi zvršilo.

Jožef Sch., trgovec v Jägerndorfu, ki je imel proti Ivanu P. več izvršljivih terjatev za okolo 1200 K, je pa po svojem zastopniku, odvetniku dr. K. v Jägerndorfu, vložil dne 5. maja 1899 nemško prošnjo, naj se že postavljenemu ali pa novemu kuratorju zaukaže izbrisati otroške terjatve, ker je Ivan P. svoja plačila ustavil in ker njegova posestva niso toliko vredna, da bi prišel do pokritja kak upnik, ki bi se vknjižil za otroškimi terjatvami, katere se potemtakem dajo izpodbijati.

Okrajno sodišče je nato z nemškim odlokom z dne 8. maja 1899 zaukazalo kuratorju K., da mora takoj ukreniti izbris

otroških zastavnih pravic in dotično izbrisno dovolilo predložiti v 8 dneh za nadskrbstveno potrdilo.

Ker se izbrisno dovolilo ni predložilo, je upnik Jožef Sch. po drju K. v Jägerndorfu vložil dne 26. septembra 1899 novo nemško prošnjo in izjavil, da se zadovolji s prednostno izjavo, katero mu je kurator K. izvensodno že obljubil. Okrajno sodišče je na to z nemškim sklepom istega dne zaukazalo kuratorju K., da naj predloži v 8 dneh prednostno izjavo.

Kurator K. in dolžnik Ivan P. sta pa pri sodišču na zapisnik izjavila, da kurator K. ni legitimiran izdati prednostne izjave in da vanjo tudi zakoniti zastopnik otrok Ivan P. ne privoli. Vsled tega je okrajno sodišče s sklepom z dne 15. oktobra 1899 odklonilo predlog upnika Jožefa Sch.

Rekurzu Jožefa Sch. je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani ugodilo in s sklepom od 29. oktobra 1900 (R III 262/00) okrajnemu sodišču zaukazalo, da naj reši predlog Jožefa Sch. ne glede na prejšnji odklonitveni razlog. Ta sklep je potrdilo tudi c. kr. najvišje sodišče in nato je okrajno sodišče s sklepom z dne 22. decembra 1900 zaukazalo kuratorju K., da naj načrt prednostne izjave predloži v 14 dneh.

Kurator K. je potem res predložil načrt prednostne izjave in sicer v slovenskem jeziku, a je v svoji, tudi slovenski vlogi prosil, naj se prednostna izjava v interesu otrok ne odobri.

C. kr. okrajno sodišče je na to izdalo v slovenskem jeziku sklep z dne 18. januarja 1901 in izreklo, da se načrt prednostne izjave ne odobri, češ da bi Jožef Sch. svoj čas bil moral sam varovati svoje koristi in da to, če je zamudil rok za izpodbojno tožbo, ne more škodovati ned. otrokom, katerih interese morata zastopati kurator in sodišče.

Ta sklep se je zastopniku Jožefa Sch., odvetniku drju K. v Jägerndorfu vročil dne 21. januarja 1901. Dr. K. pa ni vložil rekurza, ampak je šele majnika meseca 1901 vložil na predsedstvo c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani nadzorstveno pritožbo, češ da se mu sploh ni bilo treba ozirati na ta vročeni sklep okrajnega sodišča, ker je bil izdan v slovenskem, torej njemu neznanem jeziku.

C. kr. deželnosodno predsedstvo je potem vsled te nadzorstvene pritožbe ukazalo okrajnemu sodišču, da naj drju K.

kot zastopniku Jožefa Sch. izda svoj sklep z dne 18. januarja 1901 v nemškem jeziku, ker je ta sklep končno rešilo vlog Jožefa Sch. z dne 5. maja 1899 in 26. septembra 1900, ki sta bili sestavljeni nemško, in da ostane rok za pravne pomočke odprt.

C. kr. višjesodno predsedstvo v Gradcu je temu ukazu pritrdilo iz njegovih, obstoječim jezikovnim naredbam, osobito min. naredbi od 15. marca 1862, št. 865 pr. t. 4 in od 18. aprila 1882 št. 20513 popolnoma primernih razlogov, toda z izključenjem dostavka, da »ostane rok za pravne pomočke odprt«.

Dodatno k intimatu tega višjesodnega ukaza je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani kot rekurzno sodišče na nadzorstveno pritožbo Jožefa Sch., kolikor je bila naperjena tudi proti pravni veljavi vročitve slovenski izdanega sklepa okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 18. januarja 1901, izdalo naslednji sklep z dne 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1:

»Vročitev slovenski izdanega sklepa, ki se je izvršila dne 21. januarja 1901 pritožitelju v roke njegovega zastopnika, se izreka za nično in pravno neveljavno.«

Razlogi.

Sodeči senat ne more pretresati vprašanja, v katerem jeziku da je bilo odpraviti in pritožitelju izdati poprej navedeni sklep okrajnega sodišča v Ljubljani, ker je mnenja, da je to vprašanje odložiti administrativnim potom.

To se je v tem slučaju tudi zgodilo. Kajti z rešilom c. kr. deželnosodnega predsedstva v Ljubljani z dne 3. junija 1901 Praes. 1226/17—1, kateremu je pritrdilo tudi c. kr. višjesodno predsedstvo v Gradcu, naročilo se je okrajnemu sodišču v Ljubljani, da naj tozadevni sklep izda pritožitelju v nemškem jeziku, ker je ta sklep končno rešilo vlog Jožefa Sch. z dne 5. maja 1899 in 26. septembra 1900 opr. št. Nc 639/98-4 in 8, kateri sta bili podani v nemškem jeziku.

Tako so vprašanje, v katerem jeziku da je bilo ta sklep izdati prositelju, kompetentna administrativna oblastva odločila, da bi se bilo moralo to zgoditi v nemškem jeziku.

Na podlagi te odločbe je sedaj pretresati vprašanje, ali se je sklep z dne 18. januarja 1901 opr. št. Nc 1639/98-14, izdan v slovenskem jeziku, katerega pritožitelj ne zna, vročil zastopniku Jožefa Sch. pravilno in pravnoveljavno. To treba zanikati; kajti ako je stranki na njeno nemško vlogo izdati in vročiti sklep v nemškem jeziku, onda ne more biti izdaja sklepa za stranko v slovenskem, zanj vrhutega nerazumljivem jeziku, in vročitev sklepa pravilna in pravnoveljavna.

Izreči je torej, da vročitev slovenski izdanega sklepa c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 18. januarja 1901 opr. št. Nc 1639/98-14, ki se je zvršila dne 21. januarja 1901 pritožitelju, odnosno njegovemu zastopniku, je nična in pravnoneveljavna. —

C. kr. okrajno sodišče je na to izdalo nemški sklep od 6. julija 1901, v katerem sta doslovno navedena zgorajšnja ukaza c. kr. deželnosodnega in višjesodnega predsedstva, ter je ob enem vročilo vsem vdeleženim strankam sklep c. kr. deželnega rekurznega sodišča od 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1 in priložilo nemški odpravek svojega sklepa od 18. januarja 1901 Nc I 1636/98-14.

Zoper ta sklep, s kojim se je, kakor rečeno, zavrnila odobritev prednostne izjave, je Jožef Sch. po dru. K. sedaj vložil meritoren rekurz, češ, da mu je bil sklep dne 12. julija 1901 vročen.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je s sklepom od 31. julija 1901 R III 166/1-1 rekurzu ugodilo in izreklo, da je prednostno izjavo za ned. otroke nadskrbstveno odobriti, kajti ugotovljeno je že, da je kurator K. zavezan predložiti zadevno listino za odobrenje in ta listina je tudi že bila predložena in gre torej samo za vprašanje, če tudi v formalnem oziru ustreza zakonitim zahtevam ali ne.

Proti temu sklepu sta Ivan P. in kurator K. vložila revizijski rekurz, v katerem sta dolžnost, izdati za otroke prednostno izjavo, izpodbijala, nadalje pa tudi ugotovljala nedopustnost rekursa, kateremu se je ugodilo, ter ničnost postopanja nastopno:

Jožefu Sch. se je prvosodni sklep z dne 18. januarja 1901 Nc 1639/98-14, s katerim se je odklonila odobritev prednostne

izjave, vročil že dne 21. januarja 1901, a on ni vložil pravočasno zakonite pritožbe. Da je bil sklep izdan v slov. jeziku, to ni bilo nezakonito in ni moglo ovirati ali brezuspešiti pravilne vročitve Jožefu Sch. Nezakonito je pa na pr., da se v slovenskih pravnih (Š 17 statuta za c. kr. najvišje sodišče) ne vročajo slovenske vrhovnosodne odločbe. Ko so pa zadnji čas začele stranke vračati nemške odločbe in prositi slovenskih odpravkov, izreklo je c. kr. najvišje sodišče (12. marca 1901 št. 3391),¹⁾ da ponovne vročitve zakon ne pozna. V zakonu pa tudi ni podlage za to, da bi se zadevni prvosodni sklep, ki je bil Jožefu Sch. vročen že dne 21. januarja 1901, čez pol leta zopet vročil. Potom uprave se ne dajo krajšati pravice, katere so si bili interesentje pridobili potom pravosodja. Na tak način bi bilo mogoče čez leta in leta izpodbijati pravnomočne sklepe jedino le radi tega, ker niso bile izdane v tistem jeziku, katerega je en interesent popolnoma vešč. — Pritožbo Jožefa Sch. de pr. 19. maja 1901 pri prezidiju c. kr. deželnega sodišča je druga instanca v Gradcu rešila z nalogom od 20. junija 1901 Praes. 6830/17-1 tako, da je izdati prvosodni sklep Nc 1639/98-14 v nemškem jeziku, toda brez pristavka »unter Offenhaltung der Rechtsmittelfrist«. Tega drugače ni mogoče umeti, kakor tako, da se je vročitev že s slovenskim sklepom izvršila in da izdaja nemškega odpravka ne odpira novega roku za pritožbe. — Očividna ničnost se je potem pripetila s sklepom c. kr. dež. sodišča od 24. junija 1901 k Praes. 1411/17-1, s katerim se izreka, da vročitev prvosodnega sklepa Nc I 1639/98-14, zvršena dne 21. januarja 1901, je nična in pravnoneveljavna. C. kr. deželno sodišče ni moglo nastopiti kakor rekurzno sodišče, ker sploh nikak rekurz podan ni bil, ampak je bila pritožba Jožefa Sch. le pritožba v smislu Š-a 78 zakona o sod. org. C. kr. deželnega kakor rekurznega sodišča postopanje involvira torej v tej točki ničnost, katero je uradoma upoštevati osobito tedaj, ko se gre za jako važne posledice njegovega sklepa. Po vsem tem pa najnovejši rekurz Jožefa Sch. de pr. 19. julija 1901 Nc I 1639/98-21 ni dopusten. Naperjen je proti prvosodnemu sklepu z dne 18. januarja 1901, ki je že davno pravnomočen, ker je bil že 21. januarja 1901 pritožitelju vročen.

¹⁾ Glej. »Slov. Pravnik« 1901 na str. 211.

Tega ne more spremeniti administrativni ukaz glede izdaje sklepa tudi v nemškem jeziku, niti sklep c. kr. deželnega sodišča od 24. junija 1901 glede razveljavljenja vročitve, ker je sam na sebi ničen. Na to se ne ozira sklep c. kr. deželnega sodišča, proti kateremu se sedaj pritožujeva, sklep, ki meritorno rešuje stvar z že pravnomočnim prvosodnim sklepom, namesto da bi bil rekurz pritožitelja radi nedopustnosti zavrnil.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 10. septembra l. 1901. št. 12465 revizijski rekurz zavrnilo in sklep rekurznega sodišča potrdilo, ne da bi se v svojih razlogih izrazilo o formalnih ugovorih revizijskega rekurza.

Razlogi.

Izpodbijani sklep je za kurande ugodnejša posledica iz okrajnosodnega naloga z dne 8. maja 1899. Skrb kuratelnega sodišča za koristi kurandov se ne more nanašati na to, da bi se vzdržali očitno suspekti posli. Nadaljni ugovori rekurza so odstranjeni z rekurznosodnima sklepoma od 29. oktobra 1900 in 24. junija 1901. Dolžniku Ivanu P. pa je prepuščeno, uveljaviti nasproti upniku Jožefu Sch. svojo trditev, da so njegove terjatve na drug način pokrite, in tako doseči pravnim potom izbris njegovih, sedaj prednost uživajočih zastavnih pravic.

c) Slučaj §-a 51 civ. pr. r.

Ivana Z. je tožila K-a pri c. kr. okr. sodišču v Laškem trgu zaradi 819 K 12 h. Sodišče je zavrnilo to tožbo.

Vsled tega je tožiteljica vložila tožbo pri c. kr. okrožnem trgovinskem sodišču v Celju, katero je odredilo dan za prvi narok in potem vsled toženčevega odgovora tudi dan za sporno razpravo. Na tej razpravi pa je storilo sodišče sklep, da se izreče nepristojnost sodišča in se tožba uradoma zavrne po §-u 43 c. p. r.; dalje je izreklo, da mora tožiteljica plačati tožencu odmerjene pravdne stroške v 14 dneh.

Razlogi:

Predmet tožbe je ostanek kupnine v znesku 857 K 45 h, od katerega si je tožiteljica odtegnila toženčevo protiterjatev v

znesku 38 K 33 h tako, da bi smela terjati še 819 K 12 h. Za pristojnost je odločilen samo ta ostanek, ki pa ne presega zneska 1000 K. Vsled določbe §-a 51. zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. spadajo tudi prepiri iz trgovinskih poslov le takrat pred trgovinsko sodišče, kedar presega prepirni predmet 1000 K.

Dasiravno toženec ni ugovarjal proti pristojnosti tega sodišča niti pri prvem naroku, niti v svojem odgovoru na tožbo, se je v le-tem slučaju uradoma oziralo na nepristojnost sodišča in sicer iz razlogov §-a 104 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110, drž. zak. in §-a 240 c. pr. r. Določba glede stroškov se upira na § 41 c. pr. r.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradcu je vsled rekurza tožiteljice Ivane Z. izpodbijani sklep glede izreka o nepristojnosti potrdilo, glede stroškov pa rekurzu ustreglo in izpodbijani sklep tako izpremenilo, da mora vsaka stranka trpeti sama svoje stroške.

Razlogi.

Glede zneska, ki je odločilen za pristojnost sodišča, treba se je po §-u 54 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. ozirati na čas, kedaj se vloži tožba, in je po §-u 41 istega zakona vzeti za podlago tožiteljeve navedbe.

Tožiteljica zahteva od toženca za njemu prodano blago konečni znesek 857 K 45 h, oziroma po odbitku protiterjatve 819 K 12 h. Edino le ta znesek more biti glede pristojnosti odločilen; ker pa spadajo prepirne zadeve, katerih predmet ne presega 1000 K, po §-u 49 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak. pred okrajno sodišče, bil je sklep okrožnega sodišča, ki je uradoma odklonilo pristojnost, v zakonu utemeljen.

Brez pomena je to, da je toženec že v svojem odgovoru na tožbo in pri sporni razpravi obstanek tožiteljčine terjatve za prodano blago sploh, t. j. v celoti zanikal — tožiteljica namreč trdi, da je bila njena terjatev še veliko večja od 1000 K, pa da je od toženca tudi že nekaj prejela — ker to vprašanje ne pride v poštev, kadar se sodi o pristojnosti. V glavni stvari je torej bilo rekurz, ki je neutemeljen, zavreči.

Utemeljen pa je glede izreka o stroških zaradi tega, ker se je tudi toženec spuščal v pravdo in na ta način provzročil, da so nastali stroški (§ 51 zakona od 1. avgusta 1895, št. 110 drž. zak.). Po isti zakonovi določbi se pa tudi tožiteljici za ta rekurz, ki je glede glavne stvari itak ostal brez uspeha, niso mogli pripoznati stroški.

Vsled toženčevega revizijskega rekurza, v katerem je toženec povdarjal, da res pri prvem naroku nepristojnosti sodišča ni ugovarjal, ker je bilo okrožno sodišče tožbo sprejelo in že na ta način svojo pristojnost izreklo, da se je pa tudi v pravdo moral spuščati, ker bi bil sicer kontumaciran, je c. kr. najvišje sodišče sklep c. kr. višjega deželnega sodišča popolnoma potrdilo z ozirom na njegove razloge, katerih toženec v svojem revizijskem rekurzu ni mogel izpodbiti.

Dr. J. Hrašovec.

XV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Letošnja glavna skupščina »Pravnika« se je vršila dne 27. januarja v ljubljanskem »Nar. domu«. Udeležba je bila od strani ljubljanskih društvenikov jako lepa.

I. Društveni načelnik g. dr. Ferjančič je ob 9. uri zvečer otvoril zborovanje z nagovorom, v katerem je najprvo omenjal mnogih in stalnih zaslug lani umrlega, mnogoletnega društvenega blagajnika in naposled računskega pregledovalca, g. Ivana Gogole. Nadalje je poudarjal, da smo lahko zadovoljni s prošlim društvenim letom, ker v njem se je delovanje »Pravnika« razširilo in poglobilo, kakor bo razvidno iz tajnikovega poročila. Izreka zahvalo uredniku »Slov. Pravnika«, dr.-u Majaronu, nadalje gospodu Kavčniku za inicijativo pri znanstveno-poljudnih predavahjih, med katerimi se je odlikovala pravna stroka po g. Wengerju. Sosebno veselo je, da se je društvo »Pravnik« zopet po zaslugi g. Kavčnika lotilo nadaljevati priročno zbirko zakonov v slov. jeziku. Delovanje naše je v tesni zvezi z ljubljanskim vseučni-